

ДОНЕЦЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ВНУТРІШНІХ СПРАВ

ФАКУЛЬТЕТ № 4

**КАФЕДРА ДЕРЖАВНО-ПРАВОВИХ ДИСЦИПЛІН
ТА ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ**

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ЛІДЕРСТВО В ПУБЛІЧНОМУ УПРАВЛІННІ»**

Галузь знань – 28 Публічне управління та адміністрування

Спеціальність – 281 Публічне управління та адміністрування

Освітній рівень – другий магістерський

Освітньо-професійна програма Публічне управління та адміністрування

Шифр за ОПП: ОК 07

Мова навчання: українська

Кропивницький - 2024

Розробник:

Руслан ФРОСІНЯК, викладач кафедри державно-правових дисциплін та публічного управління факультету №4 ДонДУВС, доктор філософії.

Робочу програму розглянуто та затверджено на засіданні кафедри державно-правових дисциплін та публічного управління факультету №4 ДонДУВС.

Протокол № 3 від «07» жовтня 2024 року

Завідувач кафедри

Ганна КОНАРСЬКА

Робочу програму погоджено з гарантом освітньо-професійної програми «Публічне управління та адміністрування» «09» жовтня 2024 року

Гарант ОПП

Олена БУЛГАКОВА

**Лист оновлення та перезатвердження
робочої програми навчальної дисципліни**

Навчальний рік	Дата засідання кафедри – розробника РПНД	Номер протоколу	Підпис завідувача

1. ВСТУП

1.1.Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика навчальної дисципліни
	заочна форма навчання
Статус навчальної дисципліни:	Основна компонента
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська
Рік підготовки:	1-й
Семестр:	1-й
Кількість кредитів ЄКТС / годин	5/150
Модулів:	1
Змістових модулів:	1
Лекції:	8
Семінарські:	8
Практичні:	
Самостійна робота:	134
Індивідуальні завдання (курсова робота):	
Підсумковий семестровий контроль:	екзамен
Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної роботи становить:	1:8,3

1.2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета: формування у здобувачів-магістрів комплексного розуміння сутності та природи лідерства, його ролі у формуванні ефективного публічного управління та впливу на державні процеси; оволодіння знаннями, необхідними для успішного виконання лідерських ролей в державних органах, управління кризовими ситуаціями, а також для формування ефективною комунікації та етичних стандартів у лідерській діяльності.

Завдання дисципліни: формування необхідних знань про основні теоретичні підходи до лідерства в публічному управлінні, стилі та методи лідерства, а також про роль лідерства в ефективному функціонуванні державних структур; розвиток навичок стратегічного лідерства, управління командами, прийняття рішень в умовах криз та непередбачуваних ситуацій, а також формування етичних стандартів лідерської поведінки; аналіз постатей та

діяльності сучасних політичних лідерів, розвиток лідерських компетенцій та ознайомлення з міжнародним досвідом у сфері публічного управління.

1.3. Передумови для вивчення навчальної дисципліни

До вивчення навчальної дисципліни «Лідерство в публічному управлінні» необхідним раніше є опанування дисциплін «Стратегічне управління в публічній сфері», «Публічне управління та адміністрування» (**пререквізити**).

На здобутих знаннях з дисципліни «Лідерство в публічному управлінні» у подальшому базується вивчення таких дисциплін як «Публічне управління регіональним розвитком», «Механізми та інструменти публічного управління», «Антикризове управління» тощо (**постреквізити**).

2. РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ ЗА ДИСЦИПЛІНОЮ

Результати навчання дисципліни	Програмні результати навчання					
	ПРН 1	ПРН 2	ПРН 6	ПРН 7	ПРН 8	ПРН 10
Знати теоретичні та прикладні засади вироблення й аналізу публічної політики, основ та технологій прийняття управлінських рішень.	+		+	+		+
Розв'язувати складні задачі публічного управління та адміністрування, враховуючи вимоги законодавства, виявляти правові колізії та проблеми, розробляти проекти нормативно-правових актів для їх усунення.		+		+	+	+
Здійснювати ефективне управління інноваціями, ресурсами, ризиками, проектами, змінами, якістю, застосовувати сучасні моделі, підходи та технології, міжнародний досвід при проектуванні та реорганізації управлінських та загально-організаційних структур		+	+		+	+
Уміти розробляти національні/регіональні програмні документи щодо розвитку публічного управління, використовуючи системний аналіз і комплексний підхід, а також методи командної роботи.	+	+		+	+	+
Уміти здійснювати ефективну комунікацію, аргументувати свою позицію, використовувати сучасні інформаційні та комунікаційні технології у сфері публічного управління та адміністрування на засадах соціальної відповідальності, правових та етичних норм.	+	+	+		+	+
Представляти органи публічного управління й інші організації публічної сфери та презентувати для фахівців і широкого загалу результати їх діяльності.		+	+	+		+

3. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	заочна форма					
	усього	у тому числі				
лекції		семінар.	практич.	лаборат.	сам. роб	
1	2	3	4	5	6	7
Тема 1. Сутність та поняття лідерства.	15	2	-	-	-	13
Тема 2. Лідерство і влада.	15	2	-	-	-	13
Тема 3. Персональне лідерство.	15	-	2	-	-	13
Тема 4. Лідерство і команда в публічній сфері як взаємодія.	15	-	2	-	-	13
Тема 5. Імідж лідера і його сприйняття.	15	-	-	-	-	15
Тема 6. Політичне лідерство.	15	2	-	-	-	13
Тема 7. Розвиток лідерства в публічному управлінні.	15	2	-	-	-	13
Тема 8. Стратегічне лідерство в публічному управлінні.	15	-	-	-	-	15
Тема 9. Політико-психологічні характеристики сучасних політичних лідерів	15	-	2	-	-	13
Тема 10. Зарубіжний досвід у формуванні лідерських компетентностей.	15		2			13
Усього годин	150	8	8	0	0	134

4. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Тема 1. СУТНІСТЬ ТА ПОНЯТТЯ ЛІДЕРСТВА.

Природа лідерства. Основні теорії лідерства. Визначення поняття "лідерства". Сутнісні характеристики поняття "лідерства".

Типи лідера та їх характеристика. Концепція фізичних якостей лідера та концепція інтелігентності. П'ять особистісних факторів лідера. Основні функції лідера (експертна, адміністративна, представницька, символна, емоційно-регулятивна та інші функції). Основні відмінності між лідерством та керівництвом. Шість важливих якостей організаційного лідера. Стили лідерства. Характерні відмінності керівника і лідера. Типові невдачі та помилки лідерів.

Тема 2. ЛІДЕРСТВО І ВЛАДА.

Природа влади. Ключові форми влади. Взаємодія основних форм влади. Трактуювання «влади». Якості влади. Сила влади. Легітимна влада; влада винагороди; влада покарання; влада, заснована на авторитеті і референтна влада. Відносини між основними вимірами влади й відповідними джерелами влади. Переваги та недоліки тактичних прийомів у використанні влади. Національно-історична ситуація як детермінанта лідерства у публічній сфері. Лідерство у публічній сфері в контексті політичної культури.

Тема 3. ПЕРСОНАЛЬНЕ ЛІДЕРСТВО.

Завдання та цілі персонального лідерства. Основні складові розвитку персонального лідерства. Способи позиціонування лідерських якостей. Складового іміджу керівника. Характеристики, що впливають на створення іміджу керівника. Структура особистого брэнда керівника. «Зовнішній» та «внутрішній» імідж керівника.

Напрямки дослідження гендерних аспектів лідерства. Концепція гендерного потоку. Теорія гендерного відбору лідерів. Регулювання та інтеграція персонального лідерства. Модель компетенцій лідерства.

Тема 4. ЛІДЕРСТВО І КОМАНДА В ПУБЛІЧНІЙ СФЕРІ ЯК ВЗАЄМОДІЯ.

Роль команди в управлінській діяльності. Характеристика ролей у команді. Життєвий цикл команди та стратегії діяльності лідера на його стадіях. Моделі формування команд. Типологія команд. Характеристики етапів створення груп. Основні складові, що безпосередньо впливають на ефективність командоутворювання. Основні індивідуальні стилі формування керівником управлінської команди: заступницький, партнерський, формально-діловий й об'єднуючий. Вікові особливості суб'єкта командоутворювання. Професійна й управлінська компетентність керівника щодо стратегії створення команди.

Позитивні й негативні сторони формування індивідуального «образу команди». Ефективна трансформація команди в організацію.

Тема 5. Імідж лідера і його сприйняття.

Імідж лідера. Харизматичні аспекти прояви лідерства. Вплив лідера через соціально-психологічні канали авторитету. Раціональні оцінки і самооцінка лідера.

Тема 6. ПОЛІТИЧНЕ ЛІДЕРСТВО

Лідерство як взаємодія лідера і мас. Механізми політичного лідерства. Рейтинги політиків. Створення іміджу політика як колективний процес. Імідж політика в політичній свідомості мас та ході виборчої компанії.

Тема 7. РОЗВИТОК ЛІДЕРСТВА В ПУБЛІЧНОМУ УПРАВЛІННІ.

Формування лідерських компетенцій. Принципи розвитку лідерства в публічному управлінні. Розвиток лідерства в органах державної влади та органах місцевого самоврядування.

Тема 8. СТРАТЕГІЧНЕ ЛІДЕРСТВО В ПУБЛІЧНОМУ УПРАВЛІННІ.

Стратегія розвитку лідерства: місія, візія та пріоритети. Роль лідера у визначенні пріоритетів стратегічного розвитку. Антикризовий менеджмент лідера. Лідерство як інструмент управління змінами та управління ризиками. Інноваційне лідерство. Модель ефективного лідерства в умовах цифрового розвитку.

Тема 9. ПОЛІТИКО-ПСИХОЛОГІЧНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ СУЧАСНИХ ПОЛІТИЧНИХ ЛІДЕРІВ

Психологія еліт. Персоніфікація політики і влади як відмінна особливість українського політичного процесу. Психологічний портрет української влади. Психологічні характеристики регіональних політичних лідерів.

Тема 10. ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД У ФОРМУВАННІ ЛІДЕРСЬКИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ.

Загальні вимоги до якостей лідерів у публічному управлінні. Модель компетентності лідерів публічного управління США. Досвід країн Європейського Союзу та Великої Британії. Принципи меритократії у публічному управлінні Сінгапуру. Впровадження світового досвіду лідерства в Україні.

5. ПОРЯДОК ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

5.1. Методи навчання

Під час проведення навчальних занять можуть застосовуватися такі методи:

- словесні методи навчання;
- наочні методи навчання;
- практичні методи навчання;
- проблемно-пошукові методи навчання;
- активні методи навчання, у тому числі з використанням квестів.

5.2. Порядок оцінювання результатів навчання

Оцінювання роботи студентів здійснюється відповідно до загальноуніверситетської системи оцінювання знань студентів.

Система передбачає:

	Поточний контроль		Підсумковий контроль
	Семінарські та практичні заняття	Самостійна робота	Залік/екзамен
	20	40	40
Всього за навчальну дисципліну	100		

Для переведу оцінок у бали необхідно користуватися формулою:

$$P = \frac{\text{сума всіх отриманих оцінок за аудиторну роботу}}{\text{кількість аудиторних занять за семестр за аудиторну роботу}} * 4 =$$

П

при оцінюванні заліку/екзамену на денній/заочній формі навчання застосовуються такі критерії:

– 36-40 балів – здобувач/здобувачка вищої освіти вільно володіє навчальним матеріалом, надав/надала повну, вичерпну відповідь на поставлене запитання, з посиланням на чинні нормативно-правові акти (або правильно відповів/відповіла на 90-100% тестових завдань). Максимальна кількість балів може бути знижена, якщо під час відповіді здобувач/здобувачка вищої освіти не зробив/зробила посилання на чинні нормативно-правові акти чи допустив/допустила незначні помилки.

– 28-35 балів – здобувач/здобувачка вищої освіти володіє достатнім обсягом навчального матеріалу, надав/надала відповідь на питання але

допустив/допустила помилки, що впливають на загальний висновок (або правильно відповів/відповіла на 70-89% тестових завдань);

– 20-27 балів – здобувач/здобувачка вищої освіти володіє навчальним матеріалом поверхово і фрагментарно на репродуктивному рівні або володіє частиною навчального матеріалу чи допускає значні помилки, які приводять до викривлення інформації (або правильно відповів/відповіла на 50-69% тестових завдань);

– 0-19 балів – здобувач/здобувачка вищої освіти не може виконати завдання, не володіє навчальним матеріалом, відмовляється відповідати на запитання або робить принципові помилки, які викривлюють усе рішення (або правильно відповів/відповіла менше ніж на 50% тестових завдань).

Для визначення ступеня засвоєння навчального матеріалу та подальшого його оцінювання на семінарському чи практичному занятті слід врахувати певні рівні знань:

1. Теоретична відповідь

– оцінка «5» високий рівень – здобувач/здобувачка вищої освіти вільно володіє навчальним матеріалом, опрацювавши основну та додаткову літературу, аргументовано висловлює свої думки, проявляє творчий підхід до виконання індивідуальних та колективних завдань у самостійній роботі;

– оцінка «4» добрий рівень – здобувач/здобувачка вищої освіти володіє певним обсягом навчального матеріалу, здатний/здатна його аналізувати, але не має достатніх знань для формулювання висновків, поєднання теоретичних знань із практичними прикладами;

– оцінка «3» задовільний рівень – здобувач/здобувачка вищої освіти володіє навчальним матеріалом поверхово і фрагментарно на репродуктивному рівні або володіє частиною навчального матеріалу;

– оцінка «0» незадовільний рівень – здобувач/здобувачка вищої освіти не володіє навчальним матеріалом, відмовляється відповідати на запитання.

2. Тест: правильне вирішення тесту оцінюється в 1 бал.

3. Задача: вважається вирішеною і оцінюється:

– оцінка «5» високий рівень – здобувач/здобувачка вищої освіти повністю правильно вирішив/вирішила задачу, надав/надала відповіді на всі поставлені в умовах питання, з посиланням на чинні нормативно-правові акти;

– оцінка «4» добрий рівень – здобувач/здобувачка вищої освіти повністю правильно вирішив/вирішила задачу, надав/надала відповіді на всі поставлені в умовах питання, але не зробив посиланням на чинні нормативно-правові акти чи допустив незначні помилки;

– оцінка «3» задовільний рівень – здобувач/здобувачка вищої освіти надав/надала відповіді не на всі поставлені в умовах питання, чи не зробив посиланням на чинні нормативно-правові акти, чи допустив значні помилки;

– оцінка «0» незадовільний рівень – здобувач/здобувачка вищої освіти не правильно вирішив/вирішила задачу.

4. Реферативне повідомлення – оцінюється в 5 балів:

- 1 бал – належне оформлення реферативного повідомлення;
 1 бал – глибока проробка теми (наявність достатньої кількості літературних джерел, наявність ґрунтовних висновків);
 1 бал – теоретична обґрунтованість теми, визначення її актуальності, мети, завдань, чітко розроблений науковий апарат;
 2 бали – грамотна і аргументована презентація реферату.
 Кожну оцінку викладач/викладачка має аргументовано мотивувати

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	Пояснення
90-100	Відмінно	A	Кредит зараховано. Контрольні заходи виконані лише з незначною кількістю помилок.
82–89	Добре	B	Кредит зараховано. Контрольні заходи виконані вище середнього рівня з кількома помилками.
75–81		C	Кредит зараховано. Контрольні заходи виконані вірно з певною кількістю суттєвих помилок.
67–74	Задовільно	D	Кредит зараховано. Контрольні заходи виконані непогано, але зі значною кількістю недоліків.
60–66		E	Кредит зараховано. Виконання контрольних заходів задовольняє мінімальним критеріям.
35–59	Незадовільно	FX	Кредит не зараховано. Студенту надається можливість скласти оговорені контрольні заходи для поліпшення підсумкової оцінки
1-34		F	Кредит не зараховано. Студент повинен повторно освоювати навчальний матеріал дисципліни (модуля).

5.3. Методичне забезпечення

1. Робоча програма дисципліни.
2. Плани семінарських занять.
3. Методичні рекомендації та завдання до самостійної роботи
4. Лекції з дисципліни «Лідерство в публічному управлінні»
5. Засоби діагностики знань.

6. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основна література:

1. Лідерство та команда в публічному управлінні : конспект лекцій / укладачі: К. В. Таранюк, Я. В. Кобушко. – Суми : Сумський державний університет, 2020. – 175 с.
2. Комарова К.В., Коляда С.П. Лідерство: навч.посіб. Дніпро: УМСФ, 2017. 430с.
3. Лідерство та управлінська еліта: конспект лекцій / уклад. Н.Т. Гончарук. Д.: ДРІДУ НАДУ, 2016. 54с.
4. Нестуля О. О. Основи лідерства Наукові концепції (середина ХХ початок ХХІ ст. навч. Посіб. О.О.Нестуля, С. І. Нестуля Полтава ПУЕТ, 2016 375 с
5. Гончарук Н.Т. Управління керівним персоналом у сфері державної служби України: теорія та практика: монографія. Д.: ДРІДУ НАДУ, 2012. 343с.
6. Лідерство в муніципальному управлінні : навчально-методичний посібник / Т. І. Євтухова та ін. Київ, 2013. 263 с.
7. Пірен М. Елітологія. Київ : НАДУ, 2014. 300 с.
8. Політичне лідерство : навч. посіб. / за заг. ред. В. А. Гошовської, Л. А. Пашко. Київ : НАДУ, 2013. 300 с.

Допоміжна література

1. Робертс Ендрю. Лідерство в часи війни. Головні уроки від творців історії. Вид-во КМ-БУКС, 2021. 216с.
2. Ващенко К. О. Професійна підготовка державних службовців: теорія, методологія, практика : монографія / К. О. Ващенко. – Івано-Франківськ : Місто НВ, 2017. – 416 с.
3. Василевська Т. Е. Особистісні виміри етики державного службовця : монографія / Василевська Т. Е. – Київ : НАДУ, 2008. – 336 с.
4. Гончарук Н. Т. Управління керівним персоналом у сфері державної служби України: теорія та практика : монографія / Н. Т. Гончарук. –Д. : ДРІДУ НАДУ, 2012. – 343 с.
5. Кармінська-Белоброва М. В. Деякі питання лідерства в системі публічного управління. Нові нерівності – нові конфлікти: шляхи подолання : тези доп. та виступів учасників ІІІ конгр. Соціол. асоц. України, Харків, 12–13 жовт. 2017 р. Харків, 2017. С. 209–210.
6. Публічне управління : термінол. слов. / уклад. : В. С. Куйбіда, М. М. Білинська, О. М. Петроє та ін. ; за заг. ред. В. С. Куйбіди, М. М. Білинської, О. М. Петроє. Київ : НАДУ, 2018. 224 с.
7. Юзькова О.І. Аналіз сучасного стану та тенденцій Інноваційного лідерства в публічному управлінні / О.І. Юзькова, А.А. Халецька // Public Administration and Regional Development. – 2020. – № 9. – С. 915 – 939.

Нормативна література

1. Конституція України: прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 року. Із змінами, внесеними Законом України № 2222-IV від 8 грудня 2004 р.
2. Закон України «Про державну службу» від 10 грудня 2015 року № 889. ОВУ. 2016.
3. Закон України «Про службу в органах місцевого самоврядування» від 7 червня. 2001 року № 2493.
4. Закон України «Про місцеві державні адміністрації» від 9 квітня 1999 року № 586.
5. Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні» від 25 травня. 1997 року № 280.
6. Закон України «Про Кабінет Міністрів України» від 27 лютого 2014 року № 794.
7. Закон України «Про центральні органи виконавчої влади» від 17 березня 2011 року № 3166.
8. Закон України «Про запобігання корупції» від 14 жовтня 2014 року № 5113.
9. Закон України «Про очищення влади» від 16 вересня 2014 року № 1682.
10. Указ Президента України «Питання управління державною службою в Україні» від 18 липня 2011 року.
11. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження положення про НАДС» від 1 жовтня 2014 року.
12. Розпорядження Кабінету Міністрів України «Про схвалення Концепції реформування системи професійного навчання державних службовців, голів місцевих державних адміністрацій, їх перших заступників та заступників, посадових осіб місцевого самоврядування та депутатів місцевих рад» від 01 грудня 2017 р. № 974-року.
13. Розпорядження Кабінету Міністрів України «Про схвалення Концепції впровадження інформаційної системи управління людськими ресурсами в державних органах та затвердження плану заходів щодо її реалізації» від 01 грудня 2017 р. № 844-року.
14. Розпорядження Кабінету Міністрів України «Про схвалення Концепції оптимізації системи центральних органів виконавчої влади від 27 грудня 2017 року № 1013-р.
15. Наказ Національного агентства України з питань державної служби «Про Типове положення про службу управління персоналом державного органу» від 3 березня 2016 року № 47.
16. Розпорядження Кабінету Міністрів України «Про схвалення Концепції реформування системи оплати праці державних службовців та затвердження плану заходів з її реалізації» від 27 травня 2020 р. № 622-р.
17. Розпорядження Кабінету Міністрів України «Про підготовку та реалізацію експериментального проекту щодо запровадження системи оплати

праці державних службовців на основі класифікації посад» від 11 листопада 2020 року № 1414-р.

18. Розпорядження Кабінету Міністрів України «Деякі питання реформування державного управління України» від 21 липня 2021 року № 831-р.

Інформаційні ресурси:

1. Верховна Рада України: офіційний веб-портал. URL: <http://rada.gov.ua/>
2. Президент України: офіційне Інтернет-представництво. URL: <http://www.president.gov.ua/>
3. Головний правовий портал України. URL: <http://www.ligazakon.ua/>
4. Кабінет Міністрів України: офіційний вебпортал. URL: <http://www.kmu.gov.ua>
5. Національне агентство України з питань державної служби: офіційний вебпортал. URL: <http://www.nads.gov.ua>.
6. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського. URL: www.nbuv.gov.ua
7. Public service Europe. URL: <http://www.publicserviceeurope.com/>.
8. European CAF Resource Centre – EIPA. URL: <https://www.eipa.eu/portfolio/european-caf-resource-centre/> .